

Melnyk, L. (2017). Zabezpechennia rozvytku vyrobnychoho potentsialu pidpryemstva v umovah perekhodu do staloho rozvytku [Support of the enterprise production potential development under transition to sustainable development conditions]. *Socio-Economic Problems and the State*. 17 (2), 94-103.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Лілія Мельник

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,

вул. Руська, 56, м. Тернопіль, 46001, Україна

e-mail: liliana.mel0512@gmail.com

к.е.н., доцент, кафедра менеджменту інноваційної діяльності та підприємництва

Article history:

Received: September, 2017

1st Revision: October, 2017

Accepted: November, 2017

JEL classification:

M11

UDC:

65.011.4

Abstract: У статті встановлено, що в сучасних умовах перед промисловими виробниками стоїть вимога активно боротися за споживача, застосовуючи нові форми організації виробництва та використовуючи усе більшу кількість ресурсів, що призводить до виникнення потенційної загрози виснаження, вичерпання природних ресурсів та виникнення великої кількості ризиків, які спричиняють надзвичайно сильний вплив на забезпечення сталого розвитку підприємства.

Обґрунтовано, що ефективна робота і взаємодія усіх елементів формують виробничий потенціал забезпечують виконання стратегічних і поточних цілей виробництва і таких, що сприяють досягненню сталого розвитку підприємства.

Запропоновано заходи із забезпечення розвитку виробничого потенціалу промислового підприємства та сформовано модель розвитку його виробничого потенціалу з метою забезпечення сталого розвитку.

Keywords: виробничий потенціал підприємства, ефективність, сталий розвиток, система, управління виробничим потенціалом, елементи системи, ресурси, розвиток виробничого потенціалу.

Мельник Л. Забезпечення розвитку виробничого потенціалу підприємства в умовах переходу до сталого розвитку [Електронний ресурс] / Лілія Мельник // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2017. — Вип. 2 (17). — С. 94-103. — Режим доступу до журн.: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2017/17mlmdsr.pdf>.

This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

1. Постановка проблеми.

Як показує досвід промислово-розвинених країн, підприємства, що підтримують та розвивають високий рівень виробничого потенціалу, є найбільш стійкими в умовах нестабільного зовнішнього середовища за рахунок своєчасного отримання необхідної інформації про стан виробничо-господарської системи і вживання ефективних заходів з метою оперативного реагування на її зміни. Очевидним є те, що для визначення базових напрямів розвитку підприємства слід керуватися не лише внутрішніми пріоритетами, але й регіональними чи загальнонаціональними пріоритетами, оскільки будь-яке підприємство є первинною ланкою національної системи країни.

У 2014 році Президентом України ініційовано розроблення документу під назвою «Стратегія сталого розвитку «Україна-2020», який визначає напрямки та пріоритети розвитку України на період до 2020 року. Згідно даної Стратегії вважається, що сталий розвиток країни залежить від сталого розвитку усіх підприємств, а тому наголошено, що саме сталий розвиток кожного окремого промислового підприємства дозволяє не тільки зберігати його потенціал, а й забезпечити економічне зростання і вихід на міжнародні ринки з новими конкурентоспроможними товарами.

Підписання Україною Угоди з ЄС відкриває нові ринки перед господарюючими суб'єктами, відтак потенційно зростуть можливості розширювати виробничу діяльність, що змушує промислових виробників активно боротися за споживача, застосовуючи нові форми організації виробництва та використовуючи усе більшу кількість ресурсів, що призводить до виникнення потенційної загрози виснаження, вичерпання природних ресурсів та виникнення великої кількості ризиків, які спричиняють надзвичайно сильний вплив на забезпечення сталого розвитку підприємства. Ці обставини спонукають керівників промислових підприємств задуматися над впровадженням нових підходів до управління виробничо-господарською діяльністю підприємства. Одним з найбільш ефективних інструментів вирішення поставленого завдання є діагностика особливостей використання виробничого потенціалу підприємства, у результаті якої керівники підприємства матимуть змогу не лише впливати на кінцеві результати його діяльності, але й на можливості економічного зростання та досягнення сталого розвитку підприємства.

2. Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Становлення теорії виробничого потенціалу припадає на 70-80-ті роки ХХ ст. Проте найбільший розвиток вона отримала завдяки напрацюванням таких сучасних учених, як А. І. Анчишкін, О. О. Гетьман, С. О. Іщук, Н. С. Краснокутська, П. В. Круш, І. М. Лісовенкова, Н. Г. Метеленко, П. Г. Перерва, І. М. Рєпіна, В. В. Прохорова, Р. О. Толпежніков, О. С. Федонін, З. Є. Шершньов та інші. Значний внесок у вирішення цих питань внесли зарубіжні науковці, такі як І. Ансофф, П. Друккер, Р. Грант, Д. Норт та інші.

3. Невирішені раніше частини загальної проблеми.

Незважаючи на доволі ґрунтовні дослідження з даної тематики, все ж зауважимо, що здебільшого дослідження були спрямованими на пошук шляхів та засобів формування і ефективного використання виробничого потенціалу підприємств, а питання зміни підходів до його використання з метою забезпечення сталого розвитку підприємства не висвітлювалися або описувалися фрагментарно.

4. Постановка завдання.

На даний час, у зв'язку зі зростання актуальності та затребуваності впровадження концепції сталого розвитку у виробничу практику підприємств, слід звернутися до механізму використання виробничого потенціалу підприємств задля досягнення його сталого розвитку.

5. Виклад основного матеріалу.

Проблема вимірювання величини виробничого потенціалу є дуже важливою як у теоретичному, так і практичному плані. Знання рівня виробничого потенціалу підприємств уможливує визначення рівня сумарного потенціалу галузі, регіону і національної економіки загалом, створює основу для забезпечення співпраці суміжних підприємств та впровадження концепції сталого розвитку у практику діяльності підприємств. З позиції системно-інтегрованого підходу трактування сталого розвитку підприємства зводиться до представлення його як процесу постійних змін, при якому використання ресурсів, напрямок інвестицій, науково-технічний розвиток, впровадження інновацій, розвиток персоналу та інституційні зміни узгоджені один з одним і спрямовані на підвищення рівня ефективності поточної діяльності підприємства, задоволення його потреб та досягнення стратегічних цілей у гармонії з навколишнім природним середовищем.

Аналізуючи дане тлумачення, можна помітити, що в його центрі стоїть питання правильного, ощадливого та оптимального використання ресурсів у процесі створення продукції. Відтак, поняття виробничого потенціалу також слід розглядати розглядатися з позиції системного підходу, тобто як наявні та приховані можливості підприємства щодо залучення та використання факторів виробництва для випуску максимально можливого обсягу продукції (послуг) [3]. Якщо виробничий потенціал трактувати як здатність підприємства до випуску продукції, за умови, з одного боку, використання доцільного в поточний момент часу обсягу ресурсів (тобто наявні можливості, що визначають виробництво продукції, яка відповідає плановим завданням і затребуваною на ринку), а з іншого боку повного використання всіх наявних ресурсів (тобто, виробничі можливості підприємства, що визначають крайній випуск продукції), то вказана здатність визначається оптимальністю комбінації елементів потенціалу, обумовленої дією факторів внутрішнього та зовнішнього характеру. В даному визначенні при оптимальності комбінації елементів потенціалу розуміється їх комбінація в пропорції, що дозволяє досягти виконання виробничої програми в найкоротші терміни і при мінімальній витраті ресурсів.

Загалом існує два підходи до визначення сутності виробничого потенціалу. Перший – виробничий потенціал виступає сукупністю ресурсів без врахування їх взаємозв'язків і участі у процесі виробництва. Особливістю другого підходу є тлумачення виробничого потенціалу як сукупності ресурсів, що здатні продукувати певну кількість матеріальних благ. Виходячи з цього, можна визначити виробничий потенціал як сукупність взаємопов'язаних елементів економічних систем різного рівня (підприємства, галузі, регіону), що перебувають у стані потенційної реалізації їх цільового призначення у визначених господарських умовах.

Загальноприйнято вважати, що до складу виробничого потенціалу підприємства входять [12]:

1. Потенціал основних фондів – наявні та приховані можливості основних фондів, які формують техніко-технологічний базис виробничої потужності підприємства.

2. Потенціал оборотних фондів – це частина виробничого капіталу підприємства у вигляді певної сукупності предметів праці (сировини, конструкційних матеріалів, палива, енергії та різних допоміжних матеріалів), які перебувають у виробничих

запасах, незавершеному виробництві, напівфабрикатах власного виготовлення і витратах майбутніх періодів.

3. Потенціал нематеріальних активів – сукупність можливостей підприємства використовувати права на нові чи наявні продукти інтелектуальної праці в господарському процесі з метою реалізації корпоративних інтересів на засаді задоволення суспільних потреб.

4. Потенціал персоналу – здатність робітників виготовляти різні продукти, надавати послуги чи виконувати роботи.

5. Потенціал землі та природно-кліматичні умови – можливості підприємства використовувати сукупні природні багатства у господарській діяльності.

6. Фінансовий потенціал – обсяг власних, позичених та залучених фінансових ресурсів підприємства, якими воно може розпоряджатися для здійснення поточних і перспективних витрат.

Ефективна робота і взаємодія усіх вище перелічених елементів формують виробничий потенціал, як сукупність усіх економічних ресурсів, що зайняті у виробничому процесі – факторів виробництва, що забезпечують виконання стратегічних і поточних цілей виробництва і таких, що сприяють підприємству досягнення його сталого розвитку. Причому для злагодженої дії усі елементи повинні функціонувати одночасно і в сукупності. Відтак, закономірності розвитку потенціалу можуть бути відображеними не як окремі закономірності розвитку його складових, а виключно як їх поєднання [8].

Вважаємо, що варто наголосити на те, що мережа сталих зав'язків складових виробничого потенціалу відображає його внутрішню структуру, що включає в себе технологічну, операційну і організаційну структури. Кожна із структур містить у собі відповідні елементи виробничого потенціалу. Так, взаємодія елементів технологічної структури носить силовий характер, тоді як операційна система є мережею потоків засобів праці і виробництва продукції, а організаційна – мережею здебільшого інформаційних потоків.

Виробничий потенціал повинен неперервно і постійно відтворюватися. Причому у кожний момент часу характеристики відтворюваного потенціалу повинні відповідати особливостям і обсягам продукції, що виробляється. Ця умова буде забезпеченою у тому випадку, коли найважливіші елементи виробничого потенціалу будуть відтворюватися всередині системи з врахуванням циркулюючої у ній інформації як про стан окремих елементів і їх взаємозв'язки, так і про співвідношення характеристик, що утворюють виробничий потенціал. Іншими словами, виробничий потенціал повинен бути здатним до самовідтворення.

На будь-якому рівні управління виокремлюються два функціональні етапи формування і використання ресурсів. До ресурсного потенціалу, що характеризує стадію формування потенціалу підприємства, включаються усі економічні ресурси, котрими володіє підприємство. Поряд з цим, не всі ресурси, які має підприємство у своєму розпорядженні, можуть бути залучені до процесу виробництва. Ресурси, які дійсно залучені до виробничого процесу, уже набувають нових якостей – факторів виробництва, що відображаються у виробничому потенціалі на стадії використання.

Одним з найважливіших завдань управлінців промислових підприємств полягає у визначенні тих факторів, що найбільше впливають на виробничий потенціал підприємства та провокують виникнення негативних ситуацій. Своєчасна відповідна реакція на ці фактори, у принципі, може попередити розвиток певних кризових ситуацій на підприємстві або пом'якшити їх вплив на процес формування і використання виробничого потенціалу.

Загалом усі фактори впливу на процес формування і використання виробничого потенціалу підприємства можна поділити на три групи:

- фактори макросередовища;

- фактори мезосередовища;
- фактори мікросередовища.

Макроекономічне середовище показує залежність виробничого потенціалу підприємства від економічних, політичних, науково-технічних, правових, міжнародних та інфраструктурних інтегрованих факторів.

Фактори мезосередовища відображають стан галузі діяльності підприємства в цілому, а також дають можливість оцінити особливості впливу стану розвитку галузі на процес формування і використання виробничого потенціалу підприємств. Основні фактори, що відносяться до мезосередовища такі: індекси інтенсивності та фізичні обсяги промислового виробництва; показник галузевих замовлень; інвестиційний потенціал регіону; регіональний інвестиційний ризик; ємність ринку, на якому здійснює свою діяльність підприємство; темпи зростання ринку; рівень конкуренції на ринку; економічна політика даного регіону; інформаційна відкритість; інші.

Групи факторів макро- та мезосередовища, здебільшого вважаються некерованими. Однак, це не означає, що їх неможливо передбачити. Керівники підприємства зобов'язані їх вивчати, контролювати і, відповідно, приймати певні рішення щодо недопущення або мінімізації їх негативної дії на процес формування і використання виробничого потенціалу.

Окрім цих двох груп факторів, які впливають на виробничий потенціал підприємства є ще група факторів мікросередовища, які діють із середини підприємства і, на відміну від попередніх, ними можна управляти, а в разі необхідності приймати управлінські рішення для їхнього корегування.

Звичайно, внутрішні ресурси та можливості підприємства значно більше впливають на процес формування і використання виробничого потенціалу підприємства, проте численні дослідження провідних економістів-науковців доводять, що чинники зовнішнього середовища здатні суттєво вплинути на діяльність підприємства, а нехтування ними часто призводить до серйозних негативних наслідків. Так, при змінах законодавства змінюються податкова база, умови і можливості ведення різних видів діяльності. Зміни у політиці провокують зміни в пріоритетах державної підтримки для галузей. Соціальні зміни можуть як підвищити привабливість для працівників промислових підприємств (соціальні пільги), так і призвести до нестачі кадрів (відсутність медичного, пенсійного забезпечення). Екологічний аспект також є важливим – вимоги до екологізації виробництва, кількість шкідливих викидів в атмосферу, відходів виробництва є параметрами, що здатні як підвищити, так і знизити ефективність використання виробничого потенціалу промислового підприємства.

Вважаємо за доцільне наголосити на тому, врахування всіх факторів, які формують виробничий потенціал є особливо актуальним і важливим з точки зору можливостей розроблення стратегії використання виробничого потенціалу. Загалом систему факторів впливу на процес формування і використання виробничого потенціалу (F) підприємства можна відобразити таким чином:

$$F = f(f_1; f_2; \dots; f_n), \quad (1)$$

де f – функція, що залежить від ряду факторів; f_n – фактори, що впливають на ефективне використання виробничого потенціалу підприємства.

Як показують дослідження, оцінка виробничого потенціалу підприємства заснована на визначенні матеріальної бази (можливостей обладнання, матеріальних запасів) і трудових ресурсів. Інтелектуальний потенціал працівників підприємства використовувався в існуючих оцінках мало, а інтелектуальний потенціал команди управління, її здатність вирішувати і приймати ефективні рішення взагалі не враховувалася, хоча саме цей фактор реально впливає на використання, а відтак і

розвиток виробничого потенціалу [1].

Своєчасна оцінка загального виробничого потенціалу підприємства забезпечить виявлення внутрішніх потенційних можливостей або загроз виробничої діяльності підприємства, а також дозволить виявити приховані резерви, що сприяють підвищенню ефективності функціонування не лише операційної системи, а й всього підприємства.

Підприємство-виробник, намагаючись забезпечити стабільне функціонування своєї виробничої системи в умовах постійних змін, розробляє певну стратегію. Стратегія підприємства – це систематичний план його потенційної поведінки в умовах неповноти інформації про майбутній розвиток середовища та підприємництва, що включає формування місії, довгострокових цілей, а також шляхів і правил прийняття рішень для найбільш ефективного використання стратегічних ресурсів, сильних сторін і можливостей, усунення слабких сторін та захист від загроз зовнішнього середовища задля підвищення ефективності використання виробничого потенціалу підприємства та майбутньої прибутковості. Ефективна, всеохоплююча стратегія або модель розвитку виробничого потенціалу обов'язково передбачає розроблення напрямів його постійного розвитку, а за умови підтвердження достовірності обраного напрямку – вжиття заходів підвищення ефективності використання виробничого потенціалу підприємства з метою забезпечення його сталого розвитку (рис. 1).

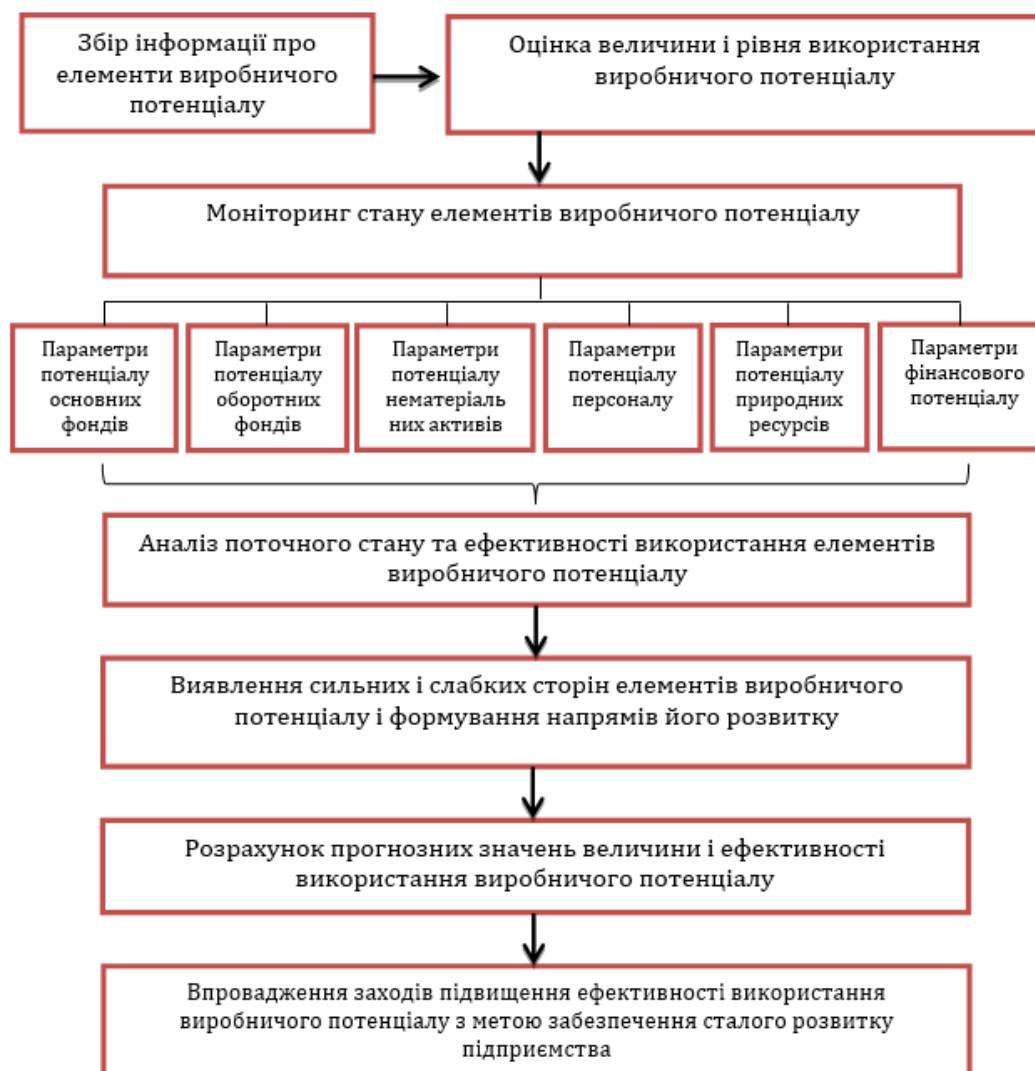

Рис. 1. Модель розвитку виробничого потенціалу підприємства з метою забезпечення сталого розвитку

Згідно запропонованої моделі основними заходами із формування і підвищення ефективності використання виробничого потенціалу промислового підприємства з метою досягнення його сталого розвитку є такі:

1. Модернізація і реконструкція основних засобів (щорічне розроблення і затвердження інвестиційної програми підприємства; реструктуризація інвестиційного портфелю шляхом залучення капітальних вкладень із зовнішніх джерел).
2. Встановлення нових потужностей.
3. Освоєння нових й удосконалення існуючих технологій виробництва.
4. Виокремлення напрямів з виробництва відходів виробництва.
5. Використання авторинної сировини, у тому числі перебика накопичених відходів.
6. Проведення досліджень в галузі нових технологій виробництва.
7. Розширення існуючих енергетичних потужностей.
8. Пошук альтернативних джерел електроенергії.
9. Удосконалення обліку і аналізу існуючих інформаційних потоків (створення корпоративної інформаційної системи).
10. Підвищення професійної кваліфікації працівників.

6. Висновки та пропозиції.

Підсумовуючи проведені дослідження, можна сказати, що виробничий потенціал підприємства є основою його розвитку, а удосконалення його використання і подальше нарощування – найважливішим інструментом виходу підприємства із кризової ситуації, підвищення ефективності його функціонування і конкурентоспроможності. Побудова ефективних, адаптаційних для швидко змінюваного ринкового середовища систем управління підприємства неможлива без комплексного і системного дослідження його виробничого потенціалу. Оцінювання потенційних можливостей підприємства повинне бути вихідним результатом розроблення стратегії підприємства. Для цього, своєю чергою, й вимагається розроблення теорії і методичного підходу до оцінювання виробничого потенціалу.

Рівень використання виробничого потенціалу у процесі реалізації відповідної стратегії підприємства слугує критерієм вибору стратегічної альтернативи і оцінка даного рівня повинна лежати в основі стратегічного планування і діагностики, що стане об'єктом нашого подальшого дослідження.

Author details (in Russian)

Обеспечение развития производственного потенциала предприятий в условиях перехода к устойчивому развитию

Лилия Мельник

Тернопольский национальный технический университет имени Ивана Пулюя

ул. Русская, 56., г. Тернополь, 46001, Украина

e-mail: liliana.mel0512@gmail.com

к.э.н., доцент, кафедра менеджмента инновационной деятельности и предпринимательства

Аннотация. В статье установлено, что в современных условиях перед промышленными производителями стоит требование активно бороться за потребителя, применяя новые формы организации производства и используя все большее количество ресурсов, что приводит к возникновению потенциальной угрозы истощения, исчерпание природных ресурсов и возникновения большого количества рисков, которые вызывают чрезвычайно сильное влияние на обеспечение устойчивого развития предприятия.

Обосновано, что эффективная работа и взаимодействие всех элементов, которые формируют производственный потенциал, обеспечивают выполнение стратегических и текущих целей производства и таких, которые способствуют достижению устойчивого развития предприятия.

Предложены меры по обеспечению развития производственного потенциала промышленного предприятия и сформирована модель развития его производственного потенциала с целью обеспечения устойчивого развития.

Ключевые слова: производственный потенциал предприятия, эффективность, устойчивое развитие, система, управление производственным потенциалом, элементы системы, ресурсы, развитие производственного потенциала.

Author details (in English)

Support of the enterprise production potential development under transition to sustainable development conditions

Liliya Melnyk

Ternopil Ivan Puluj National Technical University,

56 Ruska str., 46001 Ternopil, Ukraine

e-mail: liliana.mel0512@gmail.com

Ph.D., Assoc. Prof., Department of Management of Innovation Activity and Entrepreneurship

Abstract. The article establishes that under current conditions the industrial manufacturers are facing a demand of active fight for the consumer, applying new forms of organization of production and using more and more resources. This results in the potential threat of exhaustion, depletion of natural resources and the appearance of many risks that have an extremely strong impact on the sustainable development of the enterprise.

The fact that effective work and interaction of all production potential elements provide the implementation of strategic and current goals of production and those that contribute to the sustainable development of the enterprise has been substantiated.

A number of measures to ensure the production potential development of an industrial enterprise were suggested. A model of its production potential aimed at the sustainable development was built.

Key words: production potential of the enterprise, efficiency, sustainable development, system, production potential management, system elements, resources, development of production potential.

Appendix A. Supplementary material

Supplementary data associated with this article can be found, in the online version, at

<http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2017/17mlmdsr.pdf>

Funding

The authors received no direct funding for this research.

Citation information

Melnyk, L. (2017). Zabezpechennia rozvytku vyrobnychoho potentsialu pidpriemstva v umovah perekhodu do staloho rozvytku [Support of the enterprise production potential development under transition to sustainable development conditions]. *Socio-Economic Problems and the State*. 17 (2), 94-103.

<http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2017/17mlmdsr.pdf>

Використана література:

1. Бова Т. В. Оцінка ефективності використання виробничого потенціалу сучасних промислових підприємств [Електронний ресурс] / Т. В. Бова. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2008_12/2/bova.pdf.

2. Гаєвська Л. М. Виробничий потенціал – основа розвитку підприємства / Л. М. Гаєвська, О. В. Чернова // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. – 2011. – № 1 (55). – С. 184–185.
3. Добикін О. К. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посібник / О. К. Добикіна, В. С. Рижиков, С. В. Касьянюк, М. Є. Кокотко. – К. : Центр навч. л-ри, 2005. – 208 с.
4. Іщук С. О. Концептуальні засади формування та розвитку виробничого потенціалу промислових підприємств / С. О. Іщук // Регіональна економіка : наук.-практ. журнал. – 7/2005. – № 3. – С. 48–56.
5. Кондратюк О. І. Економічний потенціал країни, його суть та тенденції розвитку / О. І. Кондратюк // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 3 (105). – С. 91–98.
6. Круш П. В. Економіка підприємства / П. В. Круш; за заг. ред. П. В. Круша, В. І. Подвільної, Б. М. Сердюка. – К. : Ельга-Н, КНТ, 2009. – 780 с.
7. Лапин Е. В. Оценка экономического потенциала предприятия: монография / Е. В. Лапин. – Сумы : ИТД “Университетская книга”, 2004. – 360 с.
8. Метеленко Н. Г. Підходи до формування стратегії промислового підприємства як цілісної концепції його розвитку / Н. Г. Метеленко // Економіка: проблеми теорії та практики: Зб. наук. праць. – Дніпропетровськ, ДНУ, 2009. – Випуск 255. Том 2. – С. 334–343.
9. Могилів Ю. М. Потенціал і розвиток підприємства: конспект лекцій / Ю. М. Могилів, А. Ю. Могилова. – Павлоград, 2008.
10. Перерва П. Г. Визначення ефективності використання виробничого потенціалу машинобудівного підприємства / П. Г. Перерва, Н. М. Побережна // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2012. – № 2. – С. 191–198.
11. Прохорова В. В. Потенціал підприємства: формування, управління та розвиток: колективна монографія / В. В. Прохорова. – Х.: НТМТ, 2013 – 34 с.
12. Федонін О. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка / О. С. Федонін. – К.: КНЕУ, 2004. – 316 с.

References

1. Bova, T. V. (2008). Estimation of industrial potential use efficiency of modern industrial enterprises [Electronic resource]. – Access mode: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2008_12/2/bova.pdf.
2. Gaevskaya, L. M. & Chernova, O. V. (2011). Production potential – the basis of enterprise development. Journal of ZHDTU. Economic sciences, No. 1 (55), pp. 184-185.
3. Dobykin, O. K., Ryzhikov, V. S, Kasyanyuk, S. V. & Kokotko, E. M. (2005). Potential of the enterprise: formation and evaluation: teaching. Manual. Center for teaching. L-ry, 208p.
4. Ishchuk, S. O. (2005). Conceptual principles of formation and development of industrial potential of industrial enterprises. Regional Economics, 7/2005, No. 3, pp. 48-56.
5. Kondratiuk, O. I. (2010). Economic potential of the country, its essence and development trends, Current problems of the economy, No. 3 (105), pp. 91-98.
6. Krush, P. V. (2009). Economy of the enterprise. K.: Elga-N, CST, 780 p.
7. Lapin, E. V. (2004). Estimation of the economic potential of the enterprise: monograph. - Sumy: ITD "University Book", 360 p.
8. Metelenko, N. G. (2009). Approaches to the formation of the strategy of the industrial enterprise as a holistic concept of its development. Economy: problems of theory and practice: Coll. sciences works. - Dnipropetrovsk, DNU, Issue 255. Volume 2, pp. 334-343.
9. Mogilov, Yu. M. & Mogilov, A. Yu. (2008). Potential and development of the enterprise: a summary of lectures. Pavlograd.

10. Pererva, P. G. & Poberezhna, N. M. (2012). Determination of efficiency of use of production potential of machine-building enterprise. *Marketing and Innovation Management*, No. 2, pp. 191-198.
11. Prohorova, V. V. (2013). Potential of the enterprise: formation, management and development: collective monograph. *NTMT*, 34 p.
12. Fedonin, O. S. (2004). Potential of the enterprise: formation and evaluation. K.: KNEU, 316 p.

© 2017 Socio-Economic Problems and the State. All rights reserved.

This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following terms:

Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made.

You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.

No additional restrictions

You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Socio-Economic Problems and the State (ISSN: 2223-3822) is published by Academy of Social Management (ASM) and Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University (TNTU), Ukraine, Europe.

Publishing with SEPS ensures:

- Immediate, universal access to your article on publication
- High visibility and discoverability via the SEPS website
- Rapid publication
- Guaranteed legacy preservation of your article
- Discounts and waivers for authors in developing regions

Submit your manuscript to a SEPS journal at <http://sepd.tntu.edu.ua>

